

LONGYEARBYEN - PYRAMIDEN

ZEHARKALDI POLARRA SVALBARDEN

Sabine Landeko glaziar-zelaietan, 800 metroko altueran

Artikoko geografik gure planetako paisaiarik ikaragarrienetako batzuk biltzen ditu, eta Svalbard uharteak Artikoko natura-ingurunearen esentziaren ordezkari ezin hobesak dira. Izotzak arroka ilunak zizelkatu, karrakatu eta leundu ditu pazientziaz, mendi zorrotz, glaziar eta forma zoragarriak sortuz.

Willem Barentsz esploratzaile holandarrak aurkitu zituen Svalbard iriak 1596an, ipar-ekialdeko pasabidearen bila zebiltza-

la, eta, harrezkero, uharte haiek izen propioa izan dute artikoko zenbait esplorazio eta konkisten narrazioetan.

Honako artikulu honek Artikoko paraje zuri amaigabeen barneratzearekin amets egiten zuten 3 lagunen bidaiari buruz dihardu: Bilbotar bat (Gontzal), Extremadurako bat (Jose) eta gasteiztar bat (Jorge). Jar duerenen estiloari buruz, pulkekin eta laguntza gehigarriak gabeko eski nordikoak izan zen; zeharkaldi polar klasiko,

TESTU ETA ARGAZKIAK

Jorge Gorosari
(Gasteiz, 1978)

Zientziako irakasketa eta geologia. Ehundala menditontar, bailara eta glaziarretan ibili da munduko laster ariztetan. 800 km batzen dituzten 3 kayak zeharkaldi egun ditu Greenlanden.

TESTU ETA ARGAZKIAK

Gontzal Martínez De La Huidaga
(Dakota, 1969)

Mediku gisa lan egiten du errefuxiatuekiko gerra ezberdinetan. Lanetik urrunduz mundu zabalera bidaiatu du, bai motzikaz bai bizikletaz. Aken urteetan neguko zeharkaldietan espezializatu da.

SVALBARD

Svalbard irlak Ozeano Artikoan daude kokatuta eta Norvegiako Erresumaren parte dira. Hiru uharte nagusi eta beste txiki anitzez osatuta dago. Uharterik handienak Spiesbergen du izena eta 9660a glaziarrez eta elurtutako lurrez estalita dago. Artiko iparraidean dago kokaturik, ipar polotik 1200 km hegoaldera, eta urtean zehar hiru hilabetez solik izaten ditu 0° C-tik gorako batez besteko tenperaturak. Gauerdiko eguzkiak apirilaren 20tik abuztuaren 23ra arte irauten du, eta iluntasunak, berriz, urriaren 26tik otsailaren 5era arte.

2850 biztanle inguru bizi dira Svalbardean. Horietatik 2100 Longyearbyen-en, horixe da herri nagusia eta bertan dago Svalbardeko gobernadorearen egoitza (agintari nagusia uhartedian). Gizakiez gain, hiru ugaztun espezie dira nagusi uhartedian: azeri artikoa, hartz polarra eta Svalbardeko elur-oreina.

HELBURUA: SOBIET BATASUNAREN GARAIKO HERRI ABANDONATUARI BISITA

Proiektuaren helburu nagusia leku geografiko zehatz bat izan ez arren, jomuga bat jarri behar genuen, eta Pyramidenerraino ailegatzeko izango zela erabaki genuen: abandonatutako meatzari herri sobietarra, 78° N 40° W-n kokatua.

Pyramidenen zegoen meatzaria suediarrek sortu zuten 1910ean eta sobietarrek

Longyearbyen

saldu zieten 1926an. Sobietarrek 1000 biztanle inguruko herri bat sortu zuten bertan: berogailudun adreiluzko etxebizitza modernoak, liburutegia, zinema, ballet aretoa, kiroldegia, igerilekua, ospitalea, berrotegiak, eta abar zituen; guztiz autosufizientea. Sobiet Batasuna desegin zenean, abandonatu egin zuten.

Gaur egun, meatzariaren jabe den enpresa emusiarrak eraikin batzuk zaharberritu eta hotel bat eta postetxe bat jarri ditu, planetaren iparraideen dagoen bizitokiakoko bat izaten jarraitzen duenarik,

Ny-Alesund (bertan dago Spitzbergeko Zientzia Kerketa-Zentroa, 78° N 55° W) eta Siorapaluk (77° N 47° W, Groenlandia) herriekin batera. Berez, neguan 5-6 pertsona besterik ez dira biziegunerokotasunean Pyramidenen.

Zeharkaldia eski nordikoa eginez egitea erabaki genuen, apirillean, tenperatura gordinenak ekiditeko. Nondik joan ginetzkeen ziur jakin gabe abiatu ginen, itsas izotzaren baldintzen menpe balikeunden. Dena den, itsasontziz joateko aukera udan besterik ez dago, urtean zehar fiordoak izotzuta daudelako.

HARTZ POLARRAREN NAHITAEZKO PROTOKOLOA

Svalbardek legeria zorrotza du kanpoan egiten diren jardueri dagokienez, hartz polar asko bizi dira eta inguruan. Planti-grado polit horiekin topo egitea oso arriskutsua izan daiteke, eta arma bat eraman beharra dago Longyearbyen herria uzten den unean bertan. Ezin da inora joan erriflerik gabe, eta bat alokatzeko Europako arma-baimena behar da. Gauerako, dendaren inguruan ipintzeko etxean egindako hesi pirrotekniko perimetral bat ere eraman genuen, alerta-gailu gisa.

Bünsow Land penintsulako mendietan

Pasadizo gisa aipatuko dut alokatu ziguten errifles 1940an naziek fabrikatutako Mauser 98 bat zela, eta metalezko alde batean svastikadun arrano bat zeramala grabatuta. Bengala-pistola bat ere alokatu genuen, gehiegi hurbilduz gero hartzak uxatzeko.

JOANEKOA: LONGYERBYEN-PYRAMIDEN, 130 km

Ahalik eta bide laburrenetik egin genuen joanaldia, Adventdalen eta Sasendalen haran luze-luzeak lotuz, Temple fiordora iristeko, eta Bünsow Land penintsulako mendietara heltzeko. Goi-mendietako penintsula malikiartsu hura zeharkatzea ze asmoa, 550 metroko bi mendi-lepogunutzatuz. Ondoren Breen glaziarren gainaldera iritsi ginen, Adalbukta golkoan amaituz, non bere mendebaldeko kostaldean Pyramiden baitagoen.

Zazpi egunetan egin genuen ibilbidea, 0° eta -18°ko tenperatuekin. Goi-mendiko lepoak pasatu behar izan genituen egunetan elurra mara-mara egin zuen. Temple fiordoa gurutzatzean itsas izotzaren baldintzak onak izan ziren, eta 10 bat kilometro egin genituen itsas izotzean. Han ikusi ahal izan genituen fokak, baita hartz polarraren lehen aztarnak ere, eme jarrarazi gintuztenak. Billefjorden zeharkatzean (14 km inguruko zeharkaldia itsaso izotzuaren gainetik), hartz polarren arrasto gehiago aurkitu genituen berrira.

EGONALDI LABURRA PYRAMIDENEN

Pyramidenen bi egun geratu ginen, lekua lasai ikusteko. Fikziozko eleberrirako distopiako batek ateratakoa dirudi. Glaziarrez eta izotzutako itsasoz inguratutako eraikin

sobietikoak fantasmagorikoak dira, abandonatuak izan balira bezala. Leihoen ertzetan habiak egiten dituzten mila kaioen txiliek artikoaren mutua hausten dute. Plazaren erdian dagoen Leninen estatuak, sinbologia komunistak eta errotulu zirrikiok anakronismo sentimendua areagotu egiten dute. Irekita dagoen eraikin bakarra hotel errusiar bat da. Sarreran, posta-bulegoa, munduan iparraiderago ez da besterik izango ziur aski. Hotelean, edari eta janari errusiarrek dastatu daitezke. Bixia benetan.

Hotelak itxura ona zuen, baina guk mes-tegiko eraikin zaharretako batean kokatzea nahiago izan genuen, itxi gabeko bakanteko batean, aurrizorian zegoen batean. Batik bat, hartzengandik babesteko perimetroa ez muntatzearren, eta lasai lo egiteko. Izan ere, lehenengo gauetan hartz bat sartu zen herrira, eta hoteletik 50 metrora ibili zen.

zen. Harra ere, gugandik urrunduz joan zen pixkanaka. Behin lasaiturik, bideari ekin genion berriro.

Itzulerako bidea, irlaren erdialdeko gune altu bat bizkarrezur baten antzera estaltzen duen glaziar batean barrena egin genuen. Zona garai hori 5 egunetan gurutatu genuen. Pyramidenetik irten eta bi egunetan, 900 metroko altuerara igo ginen, eta -20° - -29° C-ko temperaturak izan genituen astebetez. Egun horietan gutxiago ibili ginen eta geldialdi oso laburrak egin genituen, temperatura baxuak eramangarriagoak izateko.

Glaziar guneetatik jaisten ari ginela, haitzulo bikain bat aurkitu genuen, eta haren ondoan kanpatu genuen, lasai esploratu ahal izateko. Egun bat Trejodalen-go mendietan iguera batzuk egiteko ere aprobetxatu genuen. 700m-ko altuera zuten, kota apalak ziren, eta -28° C-tik beherako temperaturak izan genituen. Egun batzuen buruan Longyearbyen-era iritsi ginen, abiatu eta 21 egunera.

Juanjo San Sebastiani inoiz entzun izandakoa aipatuz amaitu nahi genuke: "Mendian, plazera honako hauekin lotuta dago: hotza, gosea eta beldurra". Artikozaleok ondo ulertzen ditugu hitzok.

Zeharkaldi ko partaideak Pyramidenen

ITZULIA: PYRAMIDEN-LONGYERBYEN, 160 km

Pyramidenetik itzultzeko, fiordoaren ur izoztuak zeharkatu behar genituen berriro. Herritik laino lodi artean irten ginenean, bikote bat elur-motorretan hurbildu zitzaigun hartz bat ikusi berri zutela abisatzeko, hartu behar genuen norabidean hain zuzen. Pixkanaka lainoa lausotzen joan zenean, gure aurrean zegoen fiordoa prismatikoekin aztertu genuen, eta... hara! Hartz handi bat! Gugandik kilometro erdira! Hartzak non zebilen arrastoa galdu gabe genbiltzan, baina, hara non aurrerago beste bi ikusi genituen. Eme bat zen, harzku-mea segika zuela. Bat-batean hiru hartz polar genituen hurbil, gugandik kilometro erdi baino gutxiagora. Emea gure aurretik 400 bat metrora lasai asko pasatu zen, eta azkenik gure ibilbidetik desbideratu

